AI LĂMPI CA TANTI HANA

CONSTANTIN DUMITRESCU

Dragă A.M., aceste iniţiale, care deocamdată nu-ţi spun nimic, vor fi poate pentru tine începutul unui coşmar, căci ele sînt – cutremură-te codul tău de identificare. Acolo, undeva, la centrul care te-a trimis pe Pămînt. Habar n-ai de asta – ştiu că habar n-ai, dar aşteaptă să citeşti toată scrisoarea şi atunci vei înţelege.

În clipa de faţă situaţia ta, ca şi a mea, este disperată. Căci nu eşti om cum poate mai crezi – ci doar un biet android.

În ce mă priveşte, eu mai pot spera măcar pînă mîine, că nu sînt în aceeaşi situaţie. Dar mîine?

Trebuie să-ţi mărturisesc că de două luni şi jumătate încoace, de cînd trăiesc coşmarul asta, mă chinuie îngrozitor dilema: sînt om sau umanoid? Supliciul prin care trec s-a declanşat, cu doua luni în jumătate în urmă, cu ocazia festivităţii de premiere la ultimul concurs de literatură S.F. la care am fost prezenţi amîndoi: eu, undeva pe la mijlocul sălii, iar tu la tribună, premiat.

Obţinuseşi atunci premiul special, ca recunoaştere pentru „activitatea îndelungată şi efortul deosebit, depus pentru încurajarea şi răspîndirea literaturii de anticipaţie” – cam aşa ceva, nu?

Şi acum simt cum se învîrtea totul cu mine în clipa în care am început să ghicesc adevărul. Tavanul, pereţii aceia galben bej portocaliu, lambriurile masive într-un nesfîrşit vertij. Mă aşezasem undeva, nici prea în spate – ca să pot auzi bine – nici prea în faţă – căci eram prea „mic” pentru rîndul întîi. La tribună se împărţeau premiile şi fiecare premiat avea, desigur, de rostit cu acest prilej micul său discurs.

Primul dintre ei îşi propusese să discute problema utopiei.

„Totuşi – spunea el – polemica apare atunci cînd se pune întrebarea: Ce a fost mai întîi utopia sau S.F-ul? O întrebare, mai zicea, născută din scrupul genealogic şi din partizanat. Pentru istoricii utopiei şi pentru bunul simţ”...

Şi aşa mai departe – în orice caz mult prea complicat pentru mine atunci, ca să pot urmări logica demonstraţiei dacă totuşi cel premiat făcea o demonstraţie – în discursul său. Căci a răspunde la întrebarea: ce a fost mai întîi utopia sau S.F.-ul? mi se pare tot atît de donchihotist ca şi încercarea

de a găsi răspunsul la întrebarea similară despre ou şi găina. Aşa că mă uitam pe pereţi, pur şi simplu

Şi acum să vezi. La un moment dat mi-a atras atenţia un puşti de vreo şaptesprezece ani care vorbea cu o persoană din dreapta lui:

— Nu cred, tanti Hana, zicea el, n-au cum să fie roboţi, ar fi prea de tot!

— Ăsta care vorbeşte acum, are codul S.A., venise scurt răspunsul mătuşii. În general, spun lucruri interesante, avem ce învăţa de la ei. De fapt asta şi este cheia problemei – faptul că toţi sînt foarte deştepţi, mult mai deştepţi decît noi, pămîntenii.

— Păi, ştii ce putem face?...

Puştiul se aplecase mult spre urechea mătuşii, aşa că n-am mai auzit ce i-a spus. Şi, din plictiseală, tot uitîndu-mă încolo şi-ncoace, privirea mi s-a oprit pe o „duducă blondă", dintre acelea „bine făcute". Ca şi mine, blonda nu era atentă la discursul oficial poate fiindcă nu era îndeajuns de „utopic". Prefera să şuşotească cu vecinul ei, fapt ce merita de altfel tot efortul; căci persoana respectivă era unul dintre „marii" acestei întîlniri. De altfel observasem, încă mai demult, că pe lîngă aceşti „mari" ai reuniunilor fac adeseori piruete, superbe exemplare feminine, în scopuri atît de evidente încît nimeni nu se mai străduieşte să afle „de ce?".

Între timp, primul vorbitor terminase. Îl vedeam stînd în rîndul întîi, cu un aer academic şi premiul în braţe.

Cel de al doilea – un egocentrist viguros începuse deja să-şi depene cu vervă rolul: „De la un punct încolo, zicea el, după ce încetezi să te mai zbaţi, e extrem de interesant să mori. Se face linişte, o linişte absolută, se aud sunete dulci, şi apar tărîmuri stranii, crepusculare. E minunat"...

Ptiu, Doamne fereşte, mi-am zis, scuipînd în sîn, să mori „interesant" şi „crepuscular" – ce minunat! Omul asta, înainte să vină aici, precis că a terminal de citit „La vie après la vie".

Cum însă eu nu socoteam atunci – şi nici acum – ca fiind „minunat" actul despre care ne vorbea cu argumente în cascadă şi, la prima vedere, atît de convingătoare încît aveam senzaţia că mulţi dintre cei prezenţi ar fi fost în stare să-i spună vorbitorului: „Ai dreptate, ia-o tu înainte şi venim cu toţii după tine", eu deci, în lipsă de ceva mai bun, am încercat să trag din nou cu urechea la puştiul din faţa mea, care se înfierbîntase de a binelea şi care nu părea să fie deloc de acord cu „tanti Hana".

— Şi de ce, mă rog. Zici că acest Cîrtup este mai periculos decît toţi? întrebase el cu vehemenţă.

— Uşor, uşor, că ne aud vecinii. Mai întîi că nu e Cîrtup. Ci C.R.T.U.P. Şi apoi, ţi-am spus că este cel mai periculos întrucît lui i se pare că în acest domeniu, este „mai specialist" decît oricare alt specialist. Vreau să spun că acest automat – căci nu-i decît un automat – consideră a îndeplini în gradul cel mai înalt criteriul care-i deosebeşte pe ei de oameni.

— Fugi de-aici tanti, mă faci să rîd!

— Dragul meu, nu-i nimic de rîs. Sînt trimişi pe Pămînt ca să ne studieze. Şi de unde ştii că mîine-poimîine n-or să vrea să ne şi cucerească? De-asta zic eu că trebuie să-i demascăm cît mai curînd. Ascultă-mă pe mine, n-am înnebunit, criteriul pe baza căruia îi putem recunoaşte e sigur...

— Dar nu vezi, tanti, că arată ca nişte oameni?

— Aiurea, sînt roboţi. Dacă vrei poţi să le zici „umanoizi" dar nu mai mult..

Aplauzele cuvenite celui de al doilea vorbitor întrerupseră discuţia vecinilor mei.

Al treilea premiat erai tu, dragă A.M. Ţi-ai ocupat zîmbitor locul la tribună, în ton cu atmosfera de bună dispoziţie din jur. Spuneai cam aşa: „Această activitate este o subrutină, rezultat al interferenţelor unor înregistrări chemate din memoria **„Serviciului de educaţie planetară"** (sublinierea îţi aparţine). Ţin minte fraza pentru că m-am întrebat atunci cum poate o activitate să fie o subrutină. Ai vrut probabil să spui că activitatea este dictată de o subrutină – ba nu, nici aşa nu merge...

În fine, toate astea sînt fleacuri. Să revin la puşti şi la mătuşa lui, căci ei sînt cauza dezastrului meu. Între timp mătuşa începuse să vorbească destul de tare, fiind în dezacord total cu băiatul.

— Dacă nu crezi că sînt trimişi de o altă civilizaţie, mă rog, e treaba ta, zicea ea. Dar că sînt roboţi te mai îndoieşti?... Nu-ţi dai seama că faţă de noi, pămîntenii, sînt cu două-trei clase mai buni în S.F.? Uită-te şi tu, cum scriu ei S.F. şi cum scriem noi?!... Cine ia toate premiile – ei sau noi?... Ţi-am spus – ăsta e criteriul, singurul deocamdată – ei iau şi noi nu! Premii...

În acel moment puştiul părea să fi cedat.

— Dar, tanti, ei se cred oameni, sau ştiu că sînt roboţi? a întrebat, cuprins parcă de milă.

— Asta încă nu pot să-ţi spun, îi şoptise mătuşa conspirativ, dar ceea ce ştiu sigur este faptul că au o parolă de recunoaştere.

— Care, care? întrebase iarăşi tînărul, grăbit şi parcă înviorîndu-se niţel la aflarea veştii.

— Sşşt, vorbeşte mai încet!

Mătuşa i-a şoptit parola direct la ureche, aşa încît n-am auzit-o. Spre norocul meu, băiatul – fie că n-a înţeles prea bine, fie din cauza spaimei pricinuite de aflarea secretului – a întrebat-o imediat imprudent şi cu vocea tare.

— AI LĂMPI CA TANTI HANA? adică aşa, ca dumneata?! Asta-i prea de tot!

— Taci odată, linişteşte-te! l-a potolit, grăbită, mătuşa. Faptul că şi eu sînt o „tanti Hana" n-are nici o legătură cu parola sau cu roboţii, asta nu-i decît o simplă coincidenţă. Nu cunosc alt motiv pentru care „tanti Hana" nu apare în parolă, decît faptul că ea, parola, este o anagramă a numelui pe care misiunea asta a roboţilor îl are acolo, pe planeta lor.

— Formidabil, ştii şi ce nume i-au dat misiunii?! – exclamase băiatul, devenit numai ochi şi urechi.

Drept răspuns, tanti Hana i-a arătat coperta cărţii pe care o ţinea în mînă.

Tînărul a înţeles imediat, dar ceea ce aflase l-a îngrozit parcă şi mai mult.

— Ştii şi răspunsul la parolă? a întrebat el peste cîteva clipe.

Tanti îl ştia, numai că în loc să i-l spună l-a scris pe carte.

— Şi sînt mulţi? a mai întrebat tînărul.

— Am aici lista lor completă. Sînt toţi premiaţii la concursurile S.F. Am şi codul şi numele lor „pămîntean", ca să zic aşa. De altfel, trecerea de la nume la cod se face foarte uşor. Codul este format din cel mult primele două litere ale numelui.

— Tanti, pe cei premiaţi astăzi îi ai pe listă? întrebă puştiul, revnindu-şi oarecum din stupoare.

— Sigur. Uite-i: primul, S.A., adică Sorin Antohi...

— Şi Cîrtup?...

— Ţi-am mai spus – nu Cîrtup, ci C.R.T.U.P. Adică Cristian Tudor Popescu.

— O, ce simplu e! Deci, al treilea are codul A.M. Nu-i aşa? izbucnise el, victorios.

Un nou şir de aplauze mi-a întrerupt legătura. Nu mai auzisem ce spun, dar nici nu mai aveam chef să aplaud. Mă frămîntau cele aflate.

Aşadar – încercam să sintetizez – unu: este posibil să avem de-a face cu o invazie de roboţi, care poate nici nu ştiu că sînt roboţi, fiindcă tanti Hana n-a descoperit încă da sau nu... Doi: există deja un criteriu după care

pot fi recunoscuţi – umanoizii scriu mult mai bine S.F. decît oamenii. Aşa se explică de ce iau ei toate premiile la concursurile S.F.

Ei, dragă A.M., în clipa aceea am simţit cum mi se taie respiraţia. Şi eu luasem un premiu, cu cîţiva ani în urmă. Ce mă fac? mi-am zis. Singura mea speranţă rămînea aceea că obţinusem premiul la un concurs zonal, şi deci, lipsit de interes pentru umanoizi poate. În afară de asta era doar un „premiu trei”. Poate că totuşi nu sînt umanoid! mi-am zis.

Dar nu puteam trăi cu incertitudinea asta tot restul vieţii. Cu atît mai mult cu cît la plecare îi urmărisem pe cei doi şi am putut observa că fiecare avea cartea pe care tanti Hana o avea şi ea: ALMANAHUL ANTICIPAŢIA.

Întors acasă, am priceput destul de repede că: AI LĂMPI CA TANTI HANA, este anagrama aceluiaşi ALMANAH ANTICIPAŢIA, respectiv numele codificat al misiunii pe care voi, roboţii, o aveţi aici, pe Pământ. Nu-mi rămînea decît să aflu şi partea a doua a parolei, lucru care mi-a şi reuşit după oarecare bătaie de cap: AM ŞLAPI CA TANTI HANA, adică metagrama anagramată a aceluiaşi ALMANAH ANTICIPAŢIA.

Dacă nu ştiai pînă acum că eşti android, deşi posedai această parolă, poţi fi sigur de-acuma.

În ceea ce mă priveşte, nu am deplina certitudine. Ca să mă lămuresc am trimis şi eu o poveste S.F, la concursul care începe mîine.

Asta am vrut să-ţi spun. Mîine voi cunoaşte sentinţa. Dacă iau premiu, sînt umanoid. Dacă sînt umanoid, mă sinucid.

Adio!

P.S. Tu fă cum vrei...

(Scrisoare trimisă lui Alexandru Mironov, cu toată dragostea mea de azi, de ieri, de pînă mîine dacă...)